

Testes perjurati an in fidei causis admittendi.

An Inquisitores inquirendum sit de fortilegiis.

Heredes cogendi ad satisfaciendum defuncti.

De usurarum questionibus non cognoscendum ab Inquisitoribus.

de aliis super facto haresis veritatem dicere, sed perjurant, non odio tamen vel pretio, sed timore sui potius, & suorum; corrigant autem se postmodum super iis contra se, ac alios suos complices deponendo. Cum itaque perjurus secundum jura, etiam post poenitentiam in criminalibus a testimonio repellatur hinc queritur, utrum contra illos suos complices sit per testimonia talium procedendum? Super quo taliter respondemus, quod cum crimen hujusmodi sit exceptum, si ex manifestis indicis apparuerit, tales non animi levitate, aut odii fomite ductos, seu corruptos pecunia, sed zelo fidei tamquam poenitentes propriæ culpæ, asserere quod talia prius tacerant, & velint in hoc errorem suum corrigere, ac alios nominare, stari debet in favorem fidei, nisi aliud obfisteret, attestationibus eorumdem.

§.4. Ad illud autem quod queritur, utrum ad Inquisitores haresis pertineat de divinationibus, & fortilegiis, quæ contra aliquos sibi denunciantur cognoscere, ac punire talia exercentes? brevibus respondetur, quod cum negotium fidei, quod summe privilegiatum existit, per occupationes alias non debeat impediri, Inquisitores ipsi de iis, nisi manifeste sciperent haresim, ratione hujusmodi officii sibi commissi, se nullatenus intromittant, sed eos relinquunt suis iudicibus poena debita castigandos.

§.5. Quidam insuper (ut adiecit) pro iis, quæ commiserunt in haresi, astringunt se Inquisitoribus sub obligatione honorum suorum, ad recipiendum ab eis poenitentiam, & complendam: sed ea licet injuncta, non tamen perfecta, quin potius in toto, vel in parte neglecta decedunt. Queritur ergo, utrum Inquisitores ipsi, vel qui in eorum locum succedunt, possint ad satisfaciendum pro ipsis defunctis, heredes, vel detentores bonorum sic decedentium coartare? Ad quod dicimus, quod si per hujusmodi poenitentiam, aliquod onus ad salutem proficiens impositum fuerit in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipsius per Inquisitores cogi debent heredes, vel alii, ad quos bona talium cum suo onere devenerunt.

§.6. Injungitur etiam aliquibus ad poenam, in poenitentia pro haresi, ab ipsis pestis Inquisitoribus, ut usuras restituunt, ad quod obligaverant in iudicio Ecclesiæ se, & sua. In quo queritur, utrum Inquisitores ipsi, vel qui succedunt in locum eorum, ad respondendum coram se conquerentibus de usuris hujusmodi, & ad restitutionem earum, si de ipsis constiterit, possint compellere taliter poenitentes, prout ab eis in aliis injunctis sibi poenitentis fieri consuevit? Ad quod respondemus, questionem super usuris motam, contra tales judicialiter, non debere audiri ab Inquisitoribus haresis, nec decidi. Nolentes, quod per causas hujusmodi, offendiculum negotio fidei præparetur; eos tamen ad restitutionem usurarum, de quibus constiterit, compellere poterunt, quibus in satisfactionem pro prædicto crimine, hujusmodi restitutionem in poenitentia injunxerunt.

§.7. Sunt, & alii, qui confessi sunt in iudicio de haresi coram Inquisitoribus hujusmodi pravitatis, sed antequam eis injungeretur poenitentia, decesserunt. Super quo queritur si heredes talium compelli possint ab Inquisitoribus,

ut ad ipsorum arbitrium satisfaciant pro defunctis? præcipue cum iidem dum viverent, ad faciendam poenitentiam quam Inquisitores eis velent injungere, bona sua Inquisitoribus obligarint. Cui questioni sic duximus respondendum, quod postquam tales non decesserunt hæretici, sed reincorporati potius Ecclesiæ unitati, non videmus quod eis post mortem, vel eorum heredibus, qui ad successionem talium admittuntur, sit satisfactio pro extincto jam crimine injungenda. In eo vero casu, in quo heredes hujusmodi ad successionem non deberent ob culpam sui auctoris admitti, non obstante quod auctoribus ipsis viventibus hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

§.8. Adiecitis præterea, negotium, seu officium Inquisitionis contra hæreticos dilecto filio Priori Fratrum Prædicatorum Parisien. a Sede Apostolica fuisse sub ea forma commissum, ut idem super hoc possit inquirere, tam per se, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo queritur, utrum tales delegati existant, & quid possint etiam sic electi. Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior possit tres, vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parum cum ipso habeant potestatem, & amovere illos, ac ipsorum loco alios substituere, quotiescumque viderit expedire. Ipsi tamen, Priori, & aliis sic assumptis committendi dumtaxat citationes, & examinationes testium, cum de hujusmodi crimine, ac circumstantiis ejus inquiratur, ac denunciations sententiarum, quas super iis contra quoslibet contigerit ferri, & iis similia faciendi conceditur ab eadem Sede facultas.

§.9. Questioni vero qua queritur, utrum constitutus in sacris, deprehensus in haresi, & propter hoc immorandus perpetuo, prius sit ab ordinibus a suo Episcopo degradandus, antequam tradatur hujusmodi poenitentia? Respondemus, quod talis, qui est perpetuo immorandus, prius debet a suis ordinibus degradari.

§.10. Nonnulli quoque Clerici, & quod est deterius, Sacerdotes, prætextu pecuniæ, vel alicujus servitii temporalis, inveniuntur aliquando Inquisitionis impedire negotium, instruendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos indebite liberando. De quibus queritur utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere? aut quod sic accepta restituunt, coartare? Dubium itaque non videtur, quod ii, quos constat exercere præmissa, ea faciunt in favorem hæretice pravitatis. Quare possunt a talibus per Inquisitores compesci, & poena debita castigari, tam per captionem personarum, quam etiam alias, prout culpa exegerit delinquentis.

§.11. Quod autem postmodum quærebatur, quomodo essent puniendi Religiosi, qui inveniuntur in haresim deliquisse? cum sæculares peccantes in simili casu immurationis, vel alia poena plebantur. Ejus solutio satis patet, cum certum sit, tales in hoc, & in consimilibus delinquentes, gravius etiam sæcularibus puniendos.

§.12. Frequenter etiam vobis ab Apostolica Sede committitur, ut tam hæreticos, credentes, rec-

Heredes non cogendi ad poenitentiam defuncti non injunctam.

Facultas inquirendi per se, vel per alium quomodo intelligenda.

Clericus perpetuo immorandus degradatur.

Instruentes citatos ab Inquisitoribus ad celandam veritatem puniendi.

Religiosi gravius sæcularibus puniendi.

Declaratio eice poenas fautorum hæreticorum, & eorumdem filiorum.

Hæc omnia prudenter adimplenda.

Dat. die 27. Septem. 1258. Pont. An. IV.

receptatores, fautores, & defensores eorum, quam ipsorum filios & nepotes, ac illos etiam, qui prædictorum interventu, vel gratia tale essent adepti, vel assequerentur in posterum, privandi personatibus, dignitatibus, & honoribus quibuscumque, ac beneficiis Ecclesiasticis, & officiis publicis, de Diocesanorum, vel eis absentibus Vicariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem, quod qualiter intelligi debeat, petivisti ejusdem Sedis oraculo declarari. Hoc sane de filiis, & nepotibus illorum, credentium, & aliorum hujusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorum, quos emendatos constiterit, & pro culpa hujusmodi ad mandatum Ecclesiæ poenitentiam recepisse, quam ipsi, vel jam per fecerunt, vel humiliter prosecutioni ejus insistant, vel parati fuerint, dum viverent, ad recipiendam eandem. Diocesani quoque in privandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsitan constaret legitime, quod iidem scienter eis beneficia contulissent, tunc enim eos in iis requirendos esse non credimus, sed potius a suo Iudice puniendos.

§.11. Vos igitur hæc, & alia contingentia in hac parte, commissum vobis officium, sic prudenter, & fideliter exequi procuretis, sic ad ea pure propter Deum, & cuius causam geritis, vestra feratur intentio, quod labor vester vobis ad vitæ premium, & alii ad salutem, quæ solum in talibus queritur, proficiat animarum.

Datum Viterbii quinto Kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno quarto.

XLVII.

Infirmi, qui sanæ mentis hæreticorum consolationem petunt, non excusantur eo quod tempore receptæ consolationis, sanæ mentis non essent, eorumque familiares super hoc in testes non admittendi.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum Inquisitoribus hæretice pravitatis in administratione S. Francisci, presentibus, & futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX parte vestra fait propositum coram nobis, quod nonnulli de partibus, ubi vobis contra hæreticos Inquisitionis officium est commissum, in mortis articulo constituti, salutis remedium abhorrentes, Consolatos hæreticos ad se introduci faciunt, & ab eis per impositionem manus, desolationis suæ consolationem accipiunt, secundum pessimam consuetudinem eorumdem. Sed filii, & heredes sic decedentium propter hoc exheredari timentes, ac volentes ob id eorum malitiam excusari, proponunt se velle probare per testes, quod iidem, quando recipiebant consolationem hujusmodi, loquelam amiserant, & erant alienati a mente: cum moris sit apud eos (ut dicitur) quod nullum taliter consolentur, qui non sit sanæ mentis, & memoriam habeat ordinatam. Quare nos consulere voluistis, utrum debeant tales probationes admitti.

§.1. Nos igitur consultationi vestre taliter

respondemus, ut si legitime constiterit, quod prædicti dum sanæ mentis essent, petierint hæreticos Consolatos, sicque viam fuerint universæ carnis ingressi, licet consolationem hujusmodi, imo verus desolationem, non sanæ mentis effecti, vel post perditam jam loquelam suscepisse dicantur, nulla super hoc probatio admittatur, cum in nullo sic decedentes debeant propterea relevari. In dubio vero admitti poterit, non tamen Uxores, filii, seu familiares, aut de suis aliqui, ad hoc probandum recipiantur in testimonium, sed alii testes idonei, & specialiter fidei zelatores, cum contra tales sit non modicum præsumendum: sitque in talibus propter fidei privilegium, cum multa cauthela, summaque diligentia præ cæteris negotiis, procedendum.

Datum Anagninæ Idibus Novembris, Pontificatus Nostri Anno quarto.

Dat. die 11. Novem. 1258. Pont. An. IV.

XLVIII.

De cautione recipienda ab Hæreticis conversis, & eorum fautoribus. Statuitur insuper, ut ex pecunia ex mulctis proveniente expensæ Inquisitoribus ministrentur per Episcopos.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum Inquisitoribus hæretice pravitatis in administratione Sancti Francisci, tam presentibus, quam futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Super extirpatione hæretice pravitatis, hoc a vobis in locis in quibus contra hæreticos, vobis Inquisitionis officium est commissum, statim observandum, ut hæreticis, credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defensoribus hæreticorum ipsorum, ad mandatum Ecclesiæ redeuntibus, sub certa poena pecuniaria inter cætera, quæ injungenda fuerint, injungatis districte, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius hæreticis ipsis auxilium, consilium, & favorem aliquem non impendant, nec non Ecclesiæ mandatis obediant, & observent, quæ eis feceritis, vel unus vestrum occasione ipsius hæretice pravitatis, & ab eisdem cautio exigatur. Nos autem vobis, & singulis vestrum, cogendi per censuram Ecclesiasticam appellatione remota, tam redeuntes ipsos, quam & defensores, si oportuerit, eorumdem, ad præstationem, vel solutionem hujusmodi poenæ, ad quam se obligaverint, si quod ab sit, in dictam poenam inciderint, plenam concedimus auctoritate præsentium facultatem.

§.2. Pecunia vero, quæ de hujusmodi poenis, vel ex tertia parte mulctarum, vel condemnationum exigendarum a quibuslibet personis, & locis, seu bonorum apprehendorum occasione haresis, vel hæreticorum, secundum tenorem Constitutionum nostrarum (quas in eisdem hæreticos, fautores eorum, & alios promulgatas, in Capitularibus Civitatum, & locorum aliorum conscribi mandavimus) forte pervenerit, penes tres viros fide probatos a vobis, & a Diocessano, vel ejusdem Vicario, si idem præfens non fuerit, eligendos, deponatur fideliter

Primum editum.

Copie altum.

litter conservanda, & de illa vobis, & singulis vestrum necessaria ad prosecutionem negotii contra hereticos expense sine difficultate aliqua de ipsius Dioeceseano consilio ministrantur, & eidem Dioeceseano de iis, quae expendi contigerit, rationis plenarie fidelis computatio exponatur.

Datum Anagninae idibus Novembris Pontificatus Nostri Anno quarto.

Dat. die 17. Nov. 1258. Pont. An. IV.

Sequitur alia Constitutio super poenarum exactio-

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum, Inquisitoribus haeretice pravitate in administratione B. Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Nonnullis pro poenis sibi iniunctis cautiones praestantibus.

§.1. Ad audientiam nostram pervenit, quod nonnulli de administratione B. Francisci, notati & suspecti de haeretica pravitate, ac fautores & receptatores haereticorum, ad mandatum Ecclesiae redeuntes, interdum se obligant sub certis poenis ad parendum mandatis Ecclesiae, & super hoc praestant vobis fideiussorias cautiones, quorum nonnulli mandatis, quae ipsis faciatis, parere recusant.

Exigi fecerit huiusmodi cautiones.

§.2. Quia vero nostri decet appositione consilii super hoc salubriter providere, discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus tales, & fideiussores eorum, quod mandatis faciatis eis per vos, & faciendis parcant, mentione praemissa per impositionem, & exactio-

Dat. die 23. Jan. 1260. Pont. An. VI.

Datum Anagninae decimo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno sexto.

XLIX.

Quod Praelati Ecclesiastici, Rectores seculares, & alii, faveant Inquisitoribus haeretice pravitate, in negotio Fidei exequendo.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & dilectis filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Ministri, Guardianis, & aliis Ecclesiarum Praelatis, & Rectoribus, necnon & universo Clero, tam Religiosis cujuscumque Professionis, & Ordinis, quam Saecularibus, in Ducatu Spoletano constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum cresceret haeretica pravitas, missos a se aut Minoritas, qui de ea inquirant.

§.1. Exortis in agro Fidei Christianae per partes Italiae abundantius solito haeretice pravitate zizaniis, seminante illa, per temporis impacati malitiam, homine inimico, Sedes Apostolica ejus caput Fidei, & magistra, volens circa zizaniorum extirpationem huiusmodi, per aliquos de Fratribus Ordinis Minorum, partes suae sollicitudinis adimpleri, dilecto filio . . . Ministro Provinciali ejusdem Ordinis, in administratione Sancti Francisci mandavit, ut ipse duos ex Fratribus suis viros, zelum

habentes Christianae Fidei, & opere, ac sermone potentes, assumeret, eisque in partibus vestris, Inquisitionis officium contra haereticos, eorumque fautores, & complices injungere procuraret.

§.2. Nos itaque Christi Nomen in populo exaltari gaudentes, ac fidei ejus massam ab omni, per quod infici valeat, emundari, totis affectibus cupientes, Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus attendentes prudenter, quod Inquisitores huiusmodi a praedicto deputati Ministro pro defensione ipsius Fidei, & cum salute fidelium laborantes, & periculis personas proprias salubriter exponentes, nequeunt ad omnia, quae tanto expediunt negotio, sufficere per seipsos, eisdem, & aliis, si quos ad hoc ex ipsius Fratribus contigerit deputari, in praedicto exequendo negotio efficaciter assistatis, opportunum sibi consilium, favorem, & auxilium impendendo, ita quod exinde vestrae fidei sinceritas merito valeat commendari, nec contingat Dei opus periculose per vestram negligentiam, vel incuriam intermitteri, quas proculdubio, praeter id quod horrendis notaret maculis infamia negligentes, ultrix omnis inobedientiae, ac negligentiae Apostolica severitas acriter percelleret disciplina.

Omnes itaque hortamur, ut eisdem praesidio sint.

Datum Anagninae decimo septimo Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno quarto.

L.

Indulgentiae pro Inquisitoribus haeretice pravitate, eorumque Notariis, sociis, & fautoribus, ac pro omnibus in prosecutione negotii Fidei decedentibus.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum Inquisitoribus haeretice pravitate in administratione S. Francisci praesentibus, & futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Firmissime teneat vestra prudentia, & nullatenus dubitet, quod Deus indulgentiarum, & Pater misericordiae, considerans merita singulorum, contentus nostris indulgentiis non existit, quin beneficentibus gratiam potiore indulgeat, & gloriam superaddat, ad quas per fructum boni operis promerendas, fideles Christi frequenter, & libenter nostris remissionibus invitamus. Cum itaque vos propter Deum in negotio Fidei laborantes, huiusmodi salutaribus praemiis deceat recreari:

Indulgentiarum concessio.

§.1. Nos vobis vere poenitentibus, & confessis, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate consili, plenam concedimus veniam peccatorum. Sociis autem Ordinis vestri Fratribus, & Notariis vestris, qui una vobiscum in prosecutione huiusmodi negotii laborabunt, & aliis, qui ad impugnandum haereticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, vobis ex animo auxilium praestiterint, vel favorem, tres annos de injuncta sibi poenitentia relaxamus. Et si qui ex eis in prosecutione huius-

LII.

Dat. die 15. Septem. 1259. Pont. An. V.

hujusmodi negotii forte deceaserint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, ac ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus.

Datum Anagninae decimo septimo Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno quinto.

LI.

Inquisitorum haeretice pravitate facultas, cogendi quoscumque Magistratus, & Officiales, ad exequendum eorum sententias.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum, Inquisitoribus haeretice pravitate in Provincia Beati Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causae ferende legis.

Ad audientiam nostram pervenit, quod Potestates, Rectores, Judices, Antiani, Officiales, Consilia, & Communitates, quorundam Castrorum, Locorum, & Civitatum Provincia Beati Francisci, in qua inquisitio contra hereticos vobis a Sede Apostolica est commissa circa executiones sententiarum, quas contra notatos suspectos de haeretica pravitate, credentes, fautores, & receptatores eorum profertis a vobis super hoc requisiti, se interdum reddunt difficiles, & etiam negligentes. Nos itaque volentes, quod negotium Inquisitionis huiusmodi salutarem consequatur effectum, circa ea intendimus animo vigilantem, per quae submotis quibuslibet obstaculis, praedictum negotium, Deo propitio, de bono in melius dirigatur.

Statutum, de quo in Rubrica.

§.1. Quocirca Universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus Potestates, Rectores, Judices, Antianos, Officiales quocumque nomine censeantur, Consilia, & Communitates praedictas, quod huiusmodi sententias a vobis latas, & ferendas, etiam sublato cujuslibet dilationis, & difficultatis obstaculo, executioni demandent, mentione praemissa per excommunicationis in personas Potestatum, Rectorum, Judicum, Antianorum, Officialium, & Consiliariorum, ac privationis ab officiis: & in Civitates, Castra, & Loca huiusmodi, interdicti sententias, appellatione remota cogatis.

Obstantium derogatio.

§.2. Non obstante aliqua indulgentia Sedis Apostolicae, de qua, cujusque tenore, oporteat in nostris litteris plenam, & expressam mentionem fieri, & per quam effectus praesentium impediri valeat, vel differri.

Dat. de 20. Jan. 1260. Pont. An. VI.

Datum Anagninae decimo tertio Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno sexto.

Inquisitorum haeretice pravitate auctoritas, compellendi quoscumque ad sibi exhibendum scripturas, & instrumenta spectantia ad Officium sanctae Inquisitionis, & convocandi Clerum, & Populum adversus haereticos, & eorum fautores.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis . . . Fratribus de Ordine Minorum, Inquisitoribus haeretice pravitate in administratione Sancti Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Facultas compellendi omnes habentes scripturas spectantes ad Inquisitionem.

Cupientes, ut Inquisitionis negotium contra haeticam pravitatem sollicitudini vestrae commissum, ad Dei gloriam, & augmentum Fidei Catholicae, in nostris manibus feliciter prosperetur; compellendi appellatione remota per Censuram Ecclesiasticam, per vos, vel per alios, quos ad hoc idoneos vos, vel alter vestrum duxeritis eligendos, omnes illos, qui scripta, vel instrumenta Inquisitionis, vel ad ejus officium pertinentia, per quoscumque haecenus facta, ac etiam facienda contra haereticos, credentes, receptatores, fautores, seu defensores eorum habent, vel habuerint, ut ea sine cujuslibet difficultatis, seu dilationis dispendio, vobis, vel alteri vestrum exhibeant.

Abfolvendi que redeuntes ad Fidem.

§.1. Necnon absolvendi a sententia excommunicationis omnes illos, qui dimissa haereticorum perfidia, ad unitatem Catholicae Fidei, libere, ac humiliter redire voluerint, & credentes, receptatores, fautores, ac defensores eorum, ac etiam reconciliandi eos Ecclesiae, a qua noscuntur diabolica suggestionem praesens.

Convocandi Clerum, & Populum.

§.2. Convocandique Clerum, & Populum Civitatum, Castrorum, aliorumque locorum contra tales: ita ut in ferendis sententiis contra ipsos possitis peritos, & discretos, prout expenderit, advocare.

Indulgentiae largiendi.

§.3. Dandi quoque omnibus accedentibus ad vocationem huiusmodi, auctoritate nostra, quadraginta dierum indulgentiam.

Et summarie contra omnes procedendi.

§.4. Procedendi etiam contra illos, quos in dicta Provincia commisisse confiterit, licet ad alias partes se duxerint transferendos: necnon, & ut in eodem negotio summarie, absque judiciorum, & advocatorum strepitu procedere valeatis, auctoritate praesentium vobis, & cuiuslibet vestrum concedimus facultatem. Contra dictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo.

Quibuscumque non obstantibus.

§.5. Non obstantibus si aliquibus sit indulgentiam ab eadem Sede, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, nisi plenam, & expressam, vel de verbo ad verbum fecerint mentionem: & Constitutione de duabus dietis edita in Concilio Generali.

Dat. die 4. Martii 1260. Pont. An. VI.

Datum Anagninae quarto nonas Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

LIII.

Prælati, Ecclesiastici, & alii omnes Clerici quomodolibet exempti, statim requisiti, provident inquisitoribus, eorumque sociis, de salvo conductu.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, Præpositis, Plebanis, & aliis Ecclesiarum Prælati, & Clericis Religiosis, & Secularibus, tam exemptis, quam non exemptis per Provinciam Romanam, quæ continet Urbem cum suo districtu, Patrimonium Beati Petri in Thufcia, Sabinam, Reate cum sua Diocesi, Campaniam, & Maritimam, constitutis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpandam de partibus vestris hereticam pravitatem totis affectibus intendentes, inquisitionem faciendam in illis partibus contra reserptos hujusmodi pravitate, dilecto filio Fratri Andrea de Ordine Minorum, duximus committendam.

S. i. Ut igitur idem Frater vestro fultus presidio, in commisso sibi negotio inquisitionis, Deo propitio valeat prosperari, Universitatem vestram rogamus, & hortamur attente, in virtute obedientiæ, ac sub poena excommunicationis per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus vos universi, & singuli, dicto Fratri Andrea, & sociis ejus, de securo conductu, quotiescumque vos super hoc duxerint requirendos, liberaliter, ac sine dilatione, de loco ad locum providere curetis: preces nostras, & præceptum taliter impleturi, ut pateat per effectum operis, quod sitis Orthodoxæ Fidei zelatores, nosque devotionem vestram possimus exinde merito commendare.

Datum Anagninæ Idibus Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

LIV.

Declaratio illorum, quæ a Clero Urbis servari debent in Processione, quæ fit ad Basilicam Sancti Petri die festo Sancti Marci.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectoribus Romanæ Fraternitatis, & Clero Urbis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Jurgia litium, quibus turbatur in Clero nonnunquam unanimitas Ecclesiasticæ unitatis, libenter Apostolicæ Sedis cura studiose dissolvit, eaque veluti pestiferos charitatis fraternæ languores, sanæ pacis consilio medicatur, ut in obsequiis munerum divinatorum, quæ oportet ordinabiliter, suaviterque disponi, contentionis zelus sinceritatem non inficiat, Ministrorum, & Ministerii ordinem dissonis tumultuatio non corrumpat. Ubique sane super hoc vigilantie nostræ defudare debet attentio, & quantum posse finit humana fragilitas procurare, ut in tranquillitate concordie

Patri luminum devota Sacerdotalis Militiæ agmina famulentur. Super vos autem tanto instantius hæc sollicitudo nos urget, quanto propinquius vos affectioni nostræ, curæque subnectit injunctum nobis officium Apostolicæ servitutis, quantoque singularius Ecclesiasticorum oculi ex omnibus partibus suis deberent mores vestros, velut quædam salutaris conditionis exemplaria intueri. Sane dudum inter vos ex parte una, & dilectos filios Capitulum Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ex altera super Crucibus, Insigniis, & Uexillis portandis ad eandem Basilicam in Processione, quæ in festo Sancti Marci fieri consuevit, & denariis, qui Ecclesiis, Monasteriis, & Cappellis vestris pro salario, quod Presbyterium dicitur vulgariter, exhibentur, quæstione suborta, & super hoc nonnullis testibus, hinc inde coram deputato a nobis Auditore productis per depositiones eorumdem testium, non potuit plene de partium intentione liquere. Verum quia hujusmodi controversia, quæ aliis ponere scandalum, & disceptantium ledere poterat charitatem, est potius, prout nobis videtur, providentiæ consilio, quam judicio dirimenda. Dignum fuit, & congruum, ut de Sede Apostolica pro causa, quæ quodammodo respicit prædicti Apostolorum Principis Regni Cœlestis clavigeri interesse, potestativus reconciliationis sermo in medias partes vestri dissidii profleret, & per eum contentionis vestræ murmura perpetuæ pacis silentio promerentur. Provida igitur deliberatione decernimus, & irrefragabili Constitutione sancimus, ut Canonici, tam Seculares, quam Regulares, & Monachi omnium Parochialium Ecclesiarum, cum Crucibus, & aliis Insigniis consecutis, Ecclesiarum vero Presbyterorum, & Diaconorum Cardinalium, & Monasteriorum cum Crucibus propriis, & Vexillis, Archipresbyteralium autem Ecclesiarum, Prioratum, & Cappellarum exemptarum, & omnium aliarum, quæ duodecim denarios, vel plures pro hujusmodi salario recipiunt, cum propriis omnino Crucibus argenteis, aureis, vel aliis quas habent, & cum Vexillis si habent, & portare consueverunt. Clerici quoque aliarum Cappellarum, quarum singule tantum octo denarios pro eodem salario recipiunt, vel cum propriis Crucibus, & Vexillis, vel cum alienis etiam, sicut fuit hæctenus consuetum, induti vestimentis fericeis, aut superpelliceis, sive coctis in eodem festo vadant processionaliter annuatim ad Basilicam supradictam recepturi salarium, vel Presbyterium consuetum, quod eis per Canonicos ejusdem Basilicæ, & unum de familiaribus nostris volumus exhiberi. Alii autem Monachi, Fratres Minores, Prædicatores, & Heremite, ac Religiosi alii cujuscumque Ordinis, cum Crucibus in eodem festo processionaliter vadant ad Basilicam memoratam. Quicumque vero fraude, seu malitia contra hujusmodi nostram Constitutionem venire, aut facere, seu ipsam violare præsumperit, eo ipso sententiam excommunicationis incurrat a qua, non nisi per Romanum Pontificem, vel eum cui hoc specialiter commiserit, absolvatur.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Anagninæ duodecimo Kalend. Maji Pontificatus nostri Anno sexto.

Inter Capitulum S. Petri, & Rom. Fraternitatem super nonnullis suborta quæstio.

De Vexillis, Crucibus, aliisque insigniis.

De denariis recipiendis.

De Crucibus per Ordines Regulares ferendis.

Dat. die 20. Aprilis 1260. Pont. An. VI.

Quod

LVI.

Quod Inquisitores hereticæ pravitatis, bona Hereticorum confiscata distrabant, & pretium ad opus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ conferrent.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Andrea, Gentili, & Bartholomæo Ordinis Minorum, & aliis Inquisitoribus hereticæ pravitatis in Romana Provincia, & administratione B. Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Discretionis vestre, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, vendendi, ac distrahendi libere bona Hereticorum, eorumque factorum, credentium receptorum, & defensorum, publicata jam, seu confiscata, & in posterum publicanda, & confiscanda, prout commisso vobis Fidei negotio expedire videritis, ita quod eorum pretium ad opus Romanæ Ecclesiæ conferretur, necnon, & contra hereticos super hoc, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita conpescendi, plenam, & liberam concedimus auctoritate presentium facultatem.

Datum Genæ octavo Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno sexto.

LVII.

Inquisitores hereticæ pravitatis, procedere possunt in causis Fidei, contra quoscumque etiam exemptos, eligereque Notarios etiam regulares, qui in saculo Notarii fuerunt.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquisitoribus hereticæ pravitatis in Lombardia, Marchia Januensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ne commisse vobis contra hereticos inquisitionis officium, quocumque contingat obice præpediri, vobis, & lingulis vestrum, presentium auctoritate concedimus, ut non obstantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, quibuscumque personis, cujuscumque conditionis, dignitatis, vel gradus Religionis, aut Ordinis, & presertim Cisterciensium, Prædicatorum, Minorum, seu Eremitarum, sive Communitativorum, vel Universitatibus Civitatum locorum, specialiter, vel generaliter, sub quacumque verborum expressione, vel forma ab Apostolica Sede concessis, vel amodo concedendis, etiam si dicatur in illis, quod eis per aliquas litteras, totum de verbo ad verbum tenorem non continentibus, privilegiorum, vel indulgentiarum ipsarum nequeat derogari, maxime quod illi excommunicari, vel ipsorum Terræ supponi non possint Ecclesiastico interdicto: aut quod prædictorum, vel aliorum quorumlibet Ordinum Fratres, ad executiones negotiorum, aut ad citationes quorumlibet, sive denunciations Bull. Rom. Tom. III.

Dat. die 14. Septembris 1260. Pont. An. VI.

Facultas procedendi contra quoscumque etiam exemptos.

sententiarum, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, auctoritate litterarum Apostolicarum minime cogi possint, nisi de ipsorum Ordinibus, & privilegiis, vel indulgentiis, eis super hoc a Sede Apostolica concessis habeatur in eisdem litteris mentio specialis: in eodem officio, & contra impediendum illud, vel in eo vobis iuxta officium, & posse suum, a vobis requisiti assistere non curantes, libere iuxta formam vobis per litteras nostras traditam, procedatis: cum ex hujusmodi, vel aliis privilegiis, & indulgentiis, nullum vobis in tantæ pietatis negotio, velimus obstaculum generari.

Ad hæc, si super his quæ circa idem officium, illudque contingentia in scriptis fuerint defuerit opportuna, personis regularibus cujuscumque Ordinis, qui tabellionatus officium in seculo habuisse noscuntur, exercendi illud in his, cum a vobis necessitate hujusmodi suadente fuerint requisiti, auctoritate nostra licentiam concedatis. Quos ad hoc constitutione canonica, vel regulari contraria nequaquam obstante, ex districto volumus iussionis nostræ precepto teneri. Quod si nec tales habere poteritis, alios duos viros idoneos, Clericos, vel Laicos, quoties talis imminet necessitas, assumatis: qui simul fideliter ea, quæ fuerint a vobis, vel coram vobis ex prædicto officio generali gerenda, conscribant, quorum scripta quantum ad hunc necessitatis articulum pertinet, ac si unius personæ publicæ manu confecta fuissent, inconfusam habere decernimus firmitatem. Contra hereticos per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita conpescendo, non obstante constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Datum Anagninæ Idibus Octobris Pontificatus nostri anno sexto.

LVIII.

Inquisitores hereticæ pravitatis Ordinis Fratrum Prædicatorum, vel Minorum non tenentur obedire Prælati suorum Ordinum, in concernentibus Officium Sanctæ Inquisitionis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Fratribus Prædicatorum, & Minorum Ordinum Inquisitoribus hereticæ pravitatis, per diversas Italiæ partes a Sede Apostolica deputatis, & in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Catholicæ Fidei negotium, quod plurimum insidet cordi nostro, in vestris prosperari manibus, ac de bono in melius procedere cupientes, ac volentes omne ab eo impedimentum omneque obstaculum removeri: presentium vobis auctoritate mandamus, quatenus in eodem negotio, de divino, & Apostolico favore confisi, omni humano timore deposito, constanter, ac intrepide procedentes, circa extirpandam hereticam pravitatem, tam de Lombardia, & Thufcia, quam de omnibus aliis Italiæ partibus, cum omni vigilantia om-

Notarioque eligendi.

Dat. die 19. Octobris 1260. Pont. An. VI.

Causa dandi privilegii.

Edd 2 nique

URBANUS IV. PAPA CLXXXII.

AN. DOM. MCCLXI.

Privilegium.

nique studio laboretis. Et si forsitan Magister, & Minister Generalis, alique Priores, & Ministri Provinciales, ac Custodes, seu Guardiani aliorum locorum vestrorum Ordinum, praetextu quorumcumque privilegiorum, seu indulgentiarum ejusdem Sedis dictis Ordinibus concessorum, aut concedendorum in posterum, vobis vel vestrum alicui, seu aliquibus injunxerint, seu quoquomodo praeceperint, ad tempus vel quo ad certos articulos, certasve personas negotio superseceatis eidem.

Nos vobis universis, & singulis auctoritate Apostolica districtius inhihemus, ne ipsis obedire in hac parte, vel intendere quomodolibet praesumatis, nos enim privilegia, seu indulgentias hujusmodi, quantum ad hunc articulum, tenore praesentium revocantes, omnes excommunicationis, interdicti, & suspensionis sententias, si quas in vos, vel vestrum aliquos hac occasione ferri contigerit, irritas prorsus decernimus, & inanes. Nam etsi praedicta sedes interdum Praelatis aliquibus vestrorum ordinum per suas sub certa forma committat litteras, ut ad exercendum Inquisitionis officium contra haereticam pravitatem, aliquos suorum ordinum Fratres assumere valeant, ipsosque cum expedire viderint, amovere, ac alios subrogare; non tamen per hoc, quod ipsis ea dumtaxat de causa in hac parte committitur, quia de Fratrum suorum Ordinum idoneitate pleniorum habere notitiam praesumantur, aliqua eis super hujusmodi Inquisitionis negotio, vobis immediate a praedicta Sede commisso, & committendo, facultas, vel jurisdictionis attribuitur. seu potestas.

Dat. die 11. Decem. 1260. Pon. An. VI.

Datum Lateran. tertio idus Decembris Pontificatus nostri anno sexto.

Jacobus, natione Gallus, patria Trecentis antea Viridunensis Episcopus, mox Patriarcha Hierosolymitanus, & in partibus Septentrionalibus, & Orientalibus Legatus Apostolicus electus est Romanus Pontifex die 29. Augusti 1261., & die 4. sequentis Septembris coronatus est Urbani IV. nomine sumpto. Sedit in Pontificatu annos III. mensem I. dies IV. imperante in Oriente Michaele Paleologo Imperatore. Obiit Perusii die 2. Octobris 1264, & sepultus est ibidem in Ecclesia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes menses fere V. (a)

Ency.

(a) Ut cum Martino Pelago conveniam.

I.

Encyclicae Urbani IV. de sua electione litterae.

Ex Reynaldo ad. an. 1261.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopo Remensi, & Suffraganeis ejus, ac Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Decanis, Archidiaconis &c. per Remensem Provinciam constitutis.

Exordium.

A profunditate divini iudicii pericam.

Altitudo divitiarum Sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae ejus Praefulum quidem thronum Coelorum continens, intuensque profundas abyssos, montium ponderans gravitatem, & amplitudinem terrae palmo concludens, summa sua sapientia recte universa disponit, ineffabili providentia rationabiliter moderatur, immensa virtute firmiter stabilis, & mira prudentia salubriter dirigit, & gubernat. In quibus omnibus est profecto plus admirandum, quam pensandum, plus laudandum, quam scrutandum, plus suspendum, quam loquendum, & plus verendum, quam diffinendum. In horum quippe investigatione, ac discussione sensus caligat hominis, mens hebetescit, succumbit ingenium, & deficit intellectus, & quo plus cura haec intenditur, eo minus de his apprehenditur, & in majorem horum incertitudinem incidit, qui ad eorum notitiam fatigat pleniorum: quia in perquirenda divinorum operum ratione temere cogitur, vigilatur improprie, studeatur inaniter, & inutiliter laboratur. Haec divinarum actionum incomprehensibilis altitudo, humanae revera considerationis obtundit aciem, & perspicuum intelligentiae confundit aspectum erga coelestia pariter, & terrena, cum viae conditoris omnium sint adeo absconditae, ac inexplorabiles in utrisque, quod omnino ignorantiae nubo celantur mortalibus, & nunquam eis clarae cognitionis lumine innotescunt.

Qualis sit divina in Pontificum electione dispositio.

Altum igitur, & arcanum providentiae supernae consilium, opportuna jugiter erga fidelem Ecclesiam opportune prospiciens, mira in ipsa miris modo pro mutabilitate temporum operatur: & quia sibi Praelatorum regimen est potissime necessarium, sine quo vix subsisteret inter saeculi tempestates, circa praefectionem ipsius praesulum, & pastorum ostendit praecipue suae sapientiae magnitudinem, & inscrutabilis beneplacitum voluntatis, ut quae in his sua profunda dispositione cum ratione, licet occulta, ordinat, & conformat, sint nimirum hominibus in stuporem. Hinc evenit, quod in Cathedra Pastoralis, quae diversorum substitutione Pontificum varietatem per tempora suscipit personarum, interdum senes junioribus, & juvenes aliquando senioribus praeferruntur. Hinc evenit, quod ipsa nonnumquam illos, quos virtutes, & scientia magis insigniunt, nonnumquam vero minus talibus insignitos assumit. Hinc etiam evenit, quod aliquando eam hi, de quibus minus creditur, & speratur, ascendunt. Simile quoque in praesumpti Apostolorum Principis Sede contingit, quod sedentibus in ea pro tempore eursum finientibus vitae suae, alii juxta provisio-

nem divinam; nutumque coelestem ad culmen Apostolicum subrogantur, & suscitantur in Sede ipsa Sacerdotes, & Ministri fideles, qui vigilent super gregem, & juxta voluntatem Domini operentur. Digne igitur exclamatur: O supereminencia sapientiae Dei, quam profunda sunt cogitationes ipsius, quam sublimis, & occultum ejus consilium, quam inexquissibilis sua dispensatio, & quam impenetrabilis suarum operationum abyssus?

Dios obitus Alexand. PP.

Sane felicitis recordationis Alexandro Papa Praedecessore nostro octavo Kalendas Junii, videlicet in festo Beati Urbani Papae, & Martyris, de carnis nexibus liberato, & ad gloriam supernae patriae, sicut speramus, assumptor; ac ejus corpore post celebratas solennes exequias in Viterbiensi Ecclesia honorifice, prout decuit, tumulato, fratres nostri Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales mox pro eligendo successore in simul convenerunt, affectus suos erigentes ad Deum, ut generali Ecclesiae viduae pastorem idoneum consueta misericordia largiretur. Invocata ergo Sancti Spiritus gratia, ut est moris, inciperent protinus super electione Summi Pontificis diligentem habere tractatum. Et licet studiose insisterint, & studuerint instanter, ut cito consequeretur tantum negotium finem bonum, ac divinam clementiam devota, & sedula supplicatione pulsaverint; ut illum, qui sibi esset acceptus, & quem apud se ad onus Apostolicae servitutis elegerat, ac super ejus meritum considerationis suae radius quiescebat, populo suo in rectorem celeriter concedere dignaretur, fuit tamen eorum in hoc desiderium aliquandiu morae interventione suspensum, & ipsius consumatio negotii per aliquis temporis spatium retardata. Nam cum de summo, & universali Praefule, de Patre Patrum, de Pastore Pastorum, & Christi Vicario, ac successore praefati Apostolorum Principis ageretur, majorem utique providentiam, & ampliore deliberationem res tam ardua requirebat.

Actum a Cardinalibus de successore eligendo.

Electio retardata.

Demum autem post multam discussionem, longumque tractatum ad personam nostram, cum tunc Ecclesiae Hierosolymitanae gerentes regimen, pro suis negotiis apud Sedem Apostolicam moraremur, sua unanimiter corda, & animos concorditer converterunt, direxerunt vota, & firmaverunt consensus. Et quamvis inter eos essent, qui veluti digniores scivissent, & potuissent plenius, & laudabilius tantum officium exercere; quamquam etiam multos extra suum collegium eorum anxie cogitationi, & explorationi solerti mundus offerret, quibus utpote potioribus magis decuisset imponi tante sarcinae dignitatis; ipsi tamen nostram insufficientiam aliorum sufficientiae praetulerunt, nos ad Summi Pontificatus apicem communiter eligentes.

Factum narrat sui electionem.

Considerantibus itaque nobis difficultatem hujusmodi officii, & laborem, ac Apostolicae Cathedrae praesentiam, quae in se praesidentem sicut altiori praefert honore, sic premit onere graviore, & attendentibus imperfectionem nostram multiplicem, ac tanti ponderis molem imbecillitati nostrae penitus importabilem, concussam est intra nos nimio stupore cor nostrum, & expavimus, ac haesitavimus vehem-